

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van ...

houdende regels ter uitvoering van de Wet op het onderwijstoezicht (Besluit op het onderwijstoezicht)

(KetenID WGK027909)

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van <datum>, nr. WJZ/<Proza-doc.nr.> (ID27909);

Gelet op de artikelen 4a en 6, zesde lid, van de Wet op het onderwijstoezicht;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van <datum>, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van <datum>, nr. WJZ/<Proza-doc.nr.> (ID27909);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

vertrouwensinspecteur: de vertrouwensinspecteur, bedoeld in artikel 6 van de wet;
wet: Wet op het onderwijstoezicht.

Artikel 2. Gegevensverwerking meldplicht ernstige veiligheidsincidenten

1. De inspectie bewaart de persoonsgegevens, bedoeld in artikel 4a van de wet, niet langer dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 3 van de wet, en vernietigt deze uiterlijk na drie jaar.
2. De inspectie bewaart de persoonsgegevens, bedoeld in artikel 4a van de wet, op een plaats die uitsluitend toegankelijk is voor door de inspectie geautoriseerde personen.

Artikel 3. Gegevensverwerking vertrouwensinspecteurs

1. De vertrouwensinspecteur bewaart de persoonsgegevens, bedoeld in artikel 6, vijfde lid, van de wet, niet langer dan noodzakelijk voor de uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de wet, en vernietigt deze uiterlijk na acht jaar.
2. In afwijking van het eerste lid kan de vertrouwensinspecteur ten behoeve van de taak genoemd in artikel 6, tweede lid, onderdeel c, van de wet, op verzoek van het slachtoffer de persoonsgegevens ten hoogste twintig jaar bewaren indien er aangifte wordt gedaan van een strafbaar feit en het openbaar ministerie tot vervolging overgaat.

3. De vertrouwensinspecteur bewaart de persoonsgegevens, bedoeld in artikel 6, vijfde lid, van de wet, op een plaats die uitsluitend toegankelijk is voor de vertrouwensinspecteurs.

Artikel 4. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel 5. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit op het onderwijstoezicht

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Nota van toelichting

I. Algemeen

1. Inleiding

De Wet op het Onderwijstoezicht (hierna: WOT) bevat in de artikelen 4a en 6, zesde lid, grondslagen om nadere regels te stellen over verschillende verwerkingen van persoonsgegevens.¹ Het gaat hierbij allereerst om de verwerking van persoonsgegevens door de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) ter uitvoering van haar taken ten aanzien van de meldplicht ernstige veiligheidsincidenten. Daarnaast gaat het om een grondslag om regels te stellen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens door de vertrouwensinspecteurs ter uitvoering van hun taken, zoals genoemd in artikel 6 van de WOT. Dit besluit geeft hier uitvoering aan.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

Bij de uitvoering van haar wettelijke taak in het kader van de meldplicht ernstige incidenten kan de inspectie bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijk aard verwerken. Daarnaast worden bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard verwerkt door de vertrouwensinspecteurs bij de inspectie in het kader van de taken die voortvloeien uit artikel 6 van de WOT. Uit artikel 9, tweede lid, onderdeel g, en artikel 10 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) volgt dat er voorzien moet worden in specifieke en passende wettelijke waarborgen bij de verwerking van dit soort gegevens. Met dit besluit wordt hierin voorzien met regels ten aanzien van de bewaartermijnen van de gegevens en de toegang tot de gegevens die worden verwerkt door de inspectie en de vertrouwensinspecteurs.

2.1 Gegevensverwerking meldplicht ernstige incidenten

Op grond van de sectorwetgeving is het bevoegd gezag verplicht ernstige veiligheidsincidenten onverwijld te melden bij de inspectie.² De inspectie heeft tot taak om toezicht te houden op het naleven van de wettelijke voorschriften en de kwaliteit van het onderwijs.³ Zij houdt toezicht op de naleving van de meldplicht ernstige veiligheidsincidenten en betreft de informatie uit de ontvangen meldingen in haar toezicht. Ten behoeve van kwaliteitsonderzoeken op school- of instellingsniveau voert de inspectie een jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse uit.⁴ De inspectie kan in de toekomst zowel in kwaliteitsonderzoeken als in de prestatie- en risicoanalyse de meldingen die zij ontvangt vanuit de meldplicht over ernstige veiligheidsincidenten betrekken.

De melding kan bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard bevatten, aangezien de gegevens in de registratie in combinatie met elkaar herleidbaar kunnen zijn tot individuele personen. De aanduiding van het soort incident kan in combinatie met de overige informatie in de registratie bijvoorbeeld herleidbare informatie bevatten over strafbare feiten (strafrechtelijke persoonsgegevens) of opgelopen letsel (bijzondere persoonsgegevens). Gezien de gevoeligheid van deze gegevens is het van belang dat er adequate maatregelen worden genomen om een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens te borgen en de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen te beperken.

¹ De grondslag voor deze regels alsmede de meldplicht ernstige veiligheidsincidenten vormen onderdeel van het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs.

² Artikelen 4c2 WPO, 6c WPO BES, 5a2 WEC en 3.40b WVO 2020.

³ Artikel 3 WOT.

⁴ Veiligheid valt onder VS1 uit het onderzoekskader van de inspectie.

Dit besluit regelt dat de inspectie deze persoonsgegevens niet langer bewaart dan noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van de inspectie en ten hoogste drie jaar. De termijn van drie jaar biedt voldoende tijd om naar aanleiding van een melding over een ernstig veiligheidsincident zo nodig over te gaan tot toezichtsactiviteiten. Meldingen over ernstige veiligheidsincidenten kunnen bijvoorbeeld worden meegenomen in de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse en in het kwaliteitsonderzoek. De bewaartermijn van drie jaar biedt voldoende tijd om zowel de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse uit te voeren als een kwaliteitsonderzoek af te leggen. Tevens sluit dit aan bij de standaardtermijnen voor de norm 'kort bewaren'.⁵

In aanvulling daarop regelt dit besluit dat de persoonsgegevens worden bewaard op een (digitale) plek die uitsluitend toegankelijk is voor door de inspectie geautoriseerde personen. Deze maatregelen bieden een ondergrens voor een adequate verwerking van persoonsgegevens.

2.2. Gegevensverwerking vertrouwensinspecteur

Bij de inspectie zijn vertrouwensinspecteurs werkzaam met de wettelijke taken om te fungeren als aanspreekpunt, te adviseren, bijstand te bieden, en desgevraagd te begeleiden bij het indienen van een klacht of het doen van aangifte in geval van een melding van seksueel misbruik, seksuele intimidatie, fysiek geweld, psychisch geweld, discriminatie of radicalisering.⁶ Indien uit een melding redelijkerwijs een vermoeden van één van de bovengenoemde feiten kan worden afgeleid, zijn de vertrouwensinspecteurs bevoegd tot het verwerken van bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard.⁷ De vertrouwensinspecteurs hebben een belangrijke taak in het begeleiden van mensen uit het onderwijs die het slachtoffer zijn van of getuige zijn geweest van de bovengenoemde vormen van onveiligheid.

In het bijzonder spelen de vertrouwensinspecteurs een belangrijke rol bij vermoedens van seksuele intimidatie en seksueel misbruik. In deze gevallen volgt uit de sectorwetgeving een verplichting voor het bevoegd gezag om in overleg te treden met de vertrouwensinspecteurs. Dit overleg is gericht op de vraag of sprake is van een redelijk vermoeden van een seksueel misdrijf van een met taken belast persoon jegens een leerling of student. Indien daarvan sprake is en het slachtoffer minderjarig is, berust bij het bevoegd gezag de verplichting om aangifte te doen.⁸ Naast dit overleg kan de vertrouwensinspecteur, in het kader van haar wettelijke taak, ook het bevoegd gezag adviseren, bijstand bieden en desgevraagd begeleiden bij het doen van aangifte.

Gezien de gevoeligheid van de gegevens die worden verwerkt door de vertrouwensinspecteur in het kader van de uitvoering van haar taken is het van belang dat adequate maatregelen worden genomen om een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens te borgen en de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen te beperken.

Dit besluit regelt dat de vertrouwensinspecteurs deze persoonsgegevens niet langer bewaren dan noodzakelijk voor de uitvoering van de taken van de vertrouwensinspecteur en ten hoogste acht jaar. Deze bewaartermijn loopt vanaf het moment dat de verwerking van persoonsgegevens door de vertrouwensinspecteur plaatsvindt. Het kan wenselijk zijn om na overleg en na afloop van een casus 'nazorg' te verlenen aan de melder. Dit valt onder de wettelijke taken van de

⁵ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Modules bewaartermijnen bepalen over overheden, burgers & bedrijven, p. 9.

⁶ Artikel 6 WOT.

⁷ Artikel 6, vijfde lid, WOT.

⁸ Artikelen 4a WPO, 6 WPO BES, 4a WEC, 3.39 WVO 2020, 1.3.8 WEB, 1.3.5 WEB BES en 1.20 WHW.

vertrouwensinspecteurs om te voorzien in advies, bijstand en desgevraagd begeleiding bij het doen van aangifte. De vertrouwensinspecteur ondersteunt een slachtoffer of melder door te luisteren en informeren. De vertrouwensinspecteur ondersteunt enkel indien het daadwerkelijk betrekking heeft op de aandachtgebieden van de vertrouwensinspecteurs.⁹ De vertrouwensinspecteur zoekt niet uit wat er gebeurt is (waarheidsvinding), maar ondersteunt het slachtoffer of de melder. De vertrouwensinspecteur kan daarbij niet zelf zorgen voor een oplossing, maar wel helpen om een oplossing te bereiken.

In gevallen van bijvoorbeeld pesten of fysiek geweld heeft de vertrouwensinspecteur vaak jarenlang contact met melders. Daarbij staat de vertrouwensinspecteur de melder bij, in het nemen van stappen gericht op het zoeken naar een oplossing. Dit gaat van het geven van handelingsadvies (bijvoorbeeld: hoe kan mijn kind veilig naar school?) tot aan het bijstaan van het doorlopen van formele klachtenprocedures of strafrechtelijke paden waar melders vaak pas na lange tijd aan toe zijn. De vertrouwensinspecteur kan daarbij ook advies geven aan de melder – dat kan ook de school zelf zijn – over hoe te interveniëren/acteren binnen de school. Ondersteuning over meerdere jaren kan daarbij ook noodzakelijk zijn omdat incidenteel pesten in steeds vaker voorkomende gevallen verschuift naar structureel pesten. Soms escaleert dit zelfs tot fysiek (groeps-)geweld of geweld via sociale media/online. In deze gevallen is het alleen mogelijk om zorgvuldig advies te geven aan de melder en hem of haar bij te staan bij het nemen van stappen gericht op het zoeken naar een oplossing als gebruik kan worden gemaakt van het opgebouwde dossier met de daarin verwerkte persoonsgegevens. Wanneer incidenten op structurele basis voorkomen, kan het wenselijk zijn dat de vertrouwensinspecteur ondersteuning biedt gedurende de verdere loopbaan van de leerling of student op de school of onderwijsinstelling. Met een bewaartermijn van maximaal acht jaar wordt hierbij aangesloten.

Langdurige ondersteuning kan noodzakelijk zijn wanneer er een strafbaar feit heeft plaatsgevonden en het openbaar ministerie tot vervolging overgaat. Een strafrechtelijke procedure is een zwaar traject dat zeer belastend kan zijn voor het slachtoffer. De vertrouwensinspecteur moet daarbij ondersteuning kunnen bieden in het kader van zijn wettelijke taak om het slachtoffer bij te staan.¹⁰ Deze ondersteuning vindt plaats op verzoek van het slachtoffer zelf.¹¹ Voor zover dat in het kader van deze taak nodig is, wordt geregeld dat de vertrouwensinspecteur in die gevallen de gegevens tot maximaal twintig jaar kan bewaren. Gezien het doel van de ondersteuning geldt deze langere bewaartermijn niet voor verzoeken vanuit de school of andere betrokken partijen.¹²

Met deze termijnen wordt voorzien in voldoende ruimte voor de vertrouwensinspecteurs om nazorg te bieden, zodat zij uitvoering kunnen geven aan het geheel van hun wettelijke taken. Uitgangspunt blijft daarbij dat de gegevens vernietigd worden zodra het bewaren van de gegevens niet langer noodzakelijk is. Bij elke melding of casus dient de vertrouwensinspecteur te wegen of en hoe lang het bewaren van de gegevens noodzakelijk is. Uit deze weging kan volgen dat de gegevens eerder vernietigd dienen te worden dan na acht jaar. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer uit overleg tussen een bevoegd gezag en de vertrouwensinspecteur in het kader van de overlegplicht blijkt dat er geen sprake is van een seksueel misdrijf of seksuele intimidatie en het bevoegd gezag

⁹ De aandachtgebieden betreffen seksueel misbruik, seksuele intimidatie, fysiek geweld, psychisch geweld, discriminatie en radicalisering.

¹⁰ Artikel 6, tweede lid, onderdeel c, WOT.

¹¹ Onder 'slachtoffer' wordt verstaan de doelgroepen zoals omschreven in artikel 6, eerste lid, onderdeel a en b, WOT.

¹² Onder 'school of andere betrokkenen' wordt verstaan de doelgroep zoals omschreven in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, WOT.

aangeeft geen verdere ondersteuning nodig te hebben.¹³ Ook kan dit het geval zijn wanneer een melder zelf aangeeft geen verdere ondersteuning te wensen. In aanvulling op de bewaartermijn regelt dit besluit eveneens dat de persoonsgegevens worden bewaard op een digitale plek die uitsluitend toegankelijk is voor vertrouwensinspecteurs. Daarmee wordt de vertrouwelijkheid van de gegevens maximaal geborgd.

3. Gevolgen

3.1 Gevolgen voor de uitvoering en toezicht

Het besluit leidt ertoe dat de onderwijsinspectie persoonsgegevens in het kader van de meldplicht ernstige veiligheidsincidenten maximaal drie jaar mag bewaren en persoonsgegevens die verwerkt worden door de vertrouwensinspecteur maximaal acht jaar. Met een uitzondering voor die gevallen waarin strafrechtelijke vervolging wordt ingezet, in die gevallen kunnen de gegevens voor een periode van maximaal twintig jaar worden bewaard. Ook moet de inspectie passende maatregelen nemen om de persoonsgegevens op een (digitale) plek te bewaren waar geautoriseerde personen respectievelijk vertrouwensinspecteurs toegang toe hebben.

De inspectie kan slechts gedurende de wettelijke bewaartermijn informatie over ernstige veiligheidsincidenten uit het verleden betrekken bij de uitvoering van haar toezichtstaken. Ook de vertrouwensinspecteurs kunnen slechts gedurende de wettelijke bewaartermijn informatie over oude incidenten betrekken bij het verlenen van eventuele nazorg. De regering maakt hier een expliciete belangenafweging waarin de bescherming van persoonsgegevens en de rechten van betrokkenen zwaar wegen. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

3.2 Gevolgen met betrekking tot persoonsgegevens

De persoonsgegevens waar dit besluit op ziet worden verwerkt in het licht van een wettelijke taak. Bij die wettelijke taak is voorzien in een grondslag om nadere regels te stellen over de verwerking van de persoonsgegevens door de inspectie en door de vertrouwensinspecteur. Het doel van deze regels is om passende en specifieke waarborgen te treffen om de zorgvuldige verwerking van de gegevens te borgen. De regering heeft daarbij gekozen om te voorzien in zowel een bewaartermijn als regels ten aanzien van de toegang tot de gegevens.

Bij de keuze rondom de lengte van de bewaartermijn heeft de regering het belang van de zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens afgewogen tegen het mogelijke nut en de eventuele noodzaak om persoonsgegevens in specifieke casuïstiek langer te bewaren. De gekozen bewaartermijnen zijn gekoppeld aan de wettelijke taak ten behoeve waarvan de gegevens verwerkt worden. Het betreft gegevens van zeer gevoelige aard, waarbij de risico's voor betrokkenen hoog zijn. Hoewel het voorstelbaar is dat langere bewaartermijnen in specifieke gevallen wenselijk zouden kunnen zijn, weegt de regering dat na drie en respectievelijk acht jaar, geen noodzaak bestaat, in het licht van de wettelijke taak ten behoeve waarvan de gegevens verwerkt worden, om de gegevens langer te bewaren. Gegeven de wettelijke taken van de inspectie en de vertrouwensinspecteurs heeft de regering gewogen dat een kortere bewaartermijn de correcte uitvoering van de wettelijke taken zou kunnen verhinderen doordat er onvoldoende tijd is om de melding te betrekken in het toezicht dan wel om effectieve en zorgvuldige nazorg te verlenen.

Daarnaast is ook gekeken naar de toegang van personen tot de persoonsgegevens. Ten aanzien van de verwerkte persoonsgegevens bij de meldplicht ernstige

¹³ Artikel 4a Wpo, artikel 6 Wpo BES, artikel 4a Wec, artikel 3.39 WVO 2020, artikel 1.3.8 WEB, artikel 1.3.5 WEB BES en artikel 1.20 WHW.

veiligheidsincidenten is het voor een goede uitvoering van het toezicht essentieel dat verschillende mensen toegang hebben tot de persoonsgegevens. Het is echter niet noodzakelijk dat iedereen die werkzaam is bij de inspectie toegang heeft tot deze gegevens. Daarom is opgenomen dat slechts door de inspectie geautoriseerde personen deze gegevens kunnen inzien. Het is aan de inspectie zelf om daarin af te wegen voor wie de toegang tot de gegevens noodzakelijk is, en dus geautoriseerd wordt. Voor de vertrouwensinspecteurs geldt dat alleen zij toegang hebben tot de persoonsgegevens die verwerkt worden vanuit haar wettelijke taken. Het is niet noodzakelijk dat anderen toegang hebben tot de persoonsgegevens voor de uitvoering van de wettelijke taken. Met deze waarborgen kan de inspectie op een adequate wijze invulling geven aan haar (toezichts)taken en wordt de verwerking van persoonsgegevens en de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen zoveel mogelijk beperkt. In dit kader acht de regering de waarborgen proportioneel.

4. Caribisch Nederland

Voor Caribisch Nederland geldt het uitgangspunt 'comply or explain'. Dat wil zeggen dat de regelgeving die in Europees Nederland geldt ook van toepassing is in Caribisch Nederland, tenzij er aanleiding is om dat niet te doen. Die aanleiding ziet de regering hier niet.

5. Advies en consultatie

PM

6. Inwerkingtreding

PM

II. Artikelsgewijs

Artikel 2

Met dit artikel wordt voorzien in passende en specifieke wettelijke waarborgen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens door de inspectie in het kader van de meldplicht ernstige veiligheidsincidenten. Geregeld wordt allereerst dat deze persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is voor de uitvoering van het toezicht van de inspectie en in ieder geval na uiterlijk drie jaar vernietigd worden. Daarnaast wordt geregeld dat de gegevens bewaard worden op een plaats die uitsluitend toegankelijk is voor door de inspectie geautoriseerde personen. Bedoeld wordt daarmee te regelen dat de inspectie specifiek de personen aanwijst die toegang hebben tot (een deel van) de gegevens. Voorstelbaar is bijvoorbeeld dat de contactinspecteur van een school toegang heeft tot de gegevens van die school, terwijl een analist een bredere toegang heeft om vergelijkingen te kunnen maken tussen verschillende data. Wie toegang heeft tot welke gegevens moet voortvloeien uit wat noodzakelijk is om uitvoering te kunnen geven aan de wettelijke taken van de inspectie.

Artikel 3

Met dit artikel wordt voorzien in passende en specifieke wettelijke waarborgen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens door de vertrouwensinspecteurs in het kader van haar wettelijke taken. Geregeld wordt allereerst dat deze gegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die taken en in ieder geval na uiterlijk acht jaar vernietigd worden. Daarbij wordt een uitzondering geregeld voor die gevallen waarin er sprake is van een strafbaar feit en het openbaar ministerie vervolging inzet. Omdat dergelijke trajecten – door bijvoorbeeld een hoger beroep – lange tijd in beslag kunnen nemen is voor deze gevallen een bewaartermijn van twintig

jaar ingeregeld. Daarnaast wordt geregeld dat de gegevens bewaard worden op een plaats die uitsluitend toegankelijk is voor de vertrouwensinspecteurs. De vertrouwensinspecteurs vervullen een eigen rol ten aanzien van de ondersteuning van leerlingen, ouders, personeelsleden en scholen bij specifieke veiligheidsincidenten, om de vertrouwelijkheid van haar werk te waarborgen is het van belang dat de persoonsgegevens die zij verwerkt, bewaard worden op een plaats die enkel voor de vertrouwensinspecteurs zelf toegankelijk is.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Mariëlle Paul